

Број/Број: 01,02,04/2-05-1-32/12
Сарајево/Sarajevo, 16. 04. 2012.

КОЛЕГИЈУМИМА ОБА ДОМА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БиХ

КОЛЕГИЈУМУ СЕКРЕТАРИЈАТА

ЧЛАНОВИМА ДЕЛЕГАЦИЈЕ ПСБиХ У ИНТЕРПАРЛАМЕНТАРНОЈ УНИЈИ

ЧЛАНОВИМА КОМИСИЈЕ ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ

СЕКТОРУ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ ОДНОСЕ И ПРОТОКОЛ

**Предмет: Извјештај са 126. засједања Скупштине Интерпарламентарне уније,
одржаног у Кампали, од 30. 03. до 05. 04. 2012. године**

У периоду од 31. марта до 5. априла 2012. године у Кампали је одржано 126. засједање Скупштине Интерпарламентарне уније на којем су учествовали представници 130 држава чланица и више од 1200 делегата. Делегацију Парламентарне скупштине БиХ на овом засједању представљали су:

1. Драго Калабић, предједавајући Делегације ПСБиХ у ИПУ-у,
2. Нермина Темаловић, прва замјеница предједавајућег Делегације,
3. Мато Фрањичевић, други замјеник предједавајућег Делегације и
4. Марина Мијачевић, секретар Делегације.

На дневном реду 126. засједања Скупштине ИПУ-а биле су сљедеће тачке:

1. Избор предједника и замјеника предједника 126. засједања Скупштине ИПУ-а;
2. Разматрање захтјева за уврштење хитне тачке у дневни ред;
3. Промоција и пракса доброг управљања као средства унапређења мира и безбједности (Први стални комитет)
4. Прерасподјела моћи а не само богатства (Други стални комитет)

5. Приступ здрављу као основном праву: улога парламената у рјешавању кључних изазова у осигуравању здравља жена и дјете (Трећи стални комитет)

Општа тема скупштине на пленарном засједању била је: ”Парламенти и људи – превазилажење јаза”.

Свечано отварање 126. засједања Скупштине ИПУ-а одржано је у недјељу, 31. марта 2012. године, а том приликом учесницима су се обратили: Ребека Кадага, предсједница Парламента Уганде, Захари Мубури-Муита, специјални изасланик генералног секретара УН-а - Бан Ки-муна, Бабатунде Осотимехин, извршни директор УНФПА, Абделвахад Ради, предсједник ИПУ-а, и Јовери Мусевини, предсједник Уганде.

У вези са темом засједања Скупштине: ”Парламенти и људи – превазилажење јаза”, предсједник Мусевини рекао је да превазилажење овог јаза зависи од промјене животног стандарда људи. Упозорио је делегате да демократија без економског раста и социјалног преображаја представља велики ризик. Будући да је непосредно пред засједање Управни савјет ИПУ-а суспендовао учешће Малија у овом тијелу све док се не врати демократски изабрана влада, предсједник Мусевини позвао је вође државног удара у Малију да врате власт демократској цивилној влади. Захари Мубури-Муита, специјални изасланик генералног секретара УН-а, прочитао је поруку Бан Ки-муна у којој генерални секретар апелује на све парламенте диљем свијета да убрзају прогрес с циљем што бржег остваривања Миленијумских развојних циљева. Предсједник ИПУ-а, Абделвахад Ради, изразио је дубоку забринутост због ситуације у Сирији те подржао жељу њеног народа за демократском владавином и слободним изражавањем.

Ад. 1. Избор предсједника 126. засједања Скупштине ИПУ-а

За предсједника 126. засједања Скупштине ИПУ-а једногласно је изабрана гђа Ребека Кадага, предсједница Парламента Уганде. У свом обраћању гђа Кадага је захвалила Интерпарламентарној унији на указаном повјерењу људима у Уганди да буду домаћини овогодишњем прољетном засједању Скупштине ИПУ-а. Посебно је изразила задовољство што је засједање Скупштине ИПУ-а организовано у Уганди, баш у вријеме када држава слави 50 година независности и постојања парламента.

Ад. 2. Разматрање захтјева за уврштење хитне тачке у дневни ред

Било је укупно пет предлога за хитну тачку:

- Окупација Голанске висоравни од 1967. године (предлагач: Сиријска Арапска Република)

- Промовисање међупарламентарног доприноса напорима УН-а, Арапске лиге, Заливског савјета за сарадњу и другх међународних напора да се заустави крвопролиће у Сирији, утемељење интерпарламентарне иницијативе засноване на поштовању међународног права и међународног хуманитарног закона (предлагач: Уједињени Арапски Емирати)
- Улога парламената у јачању регионалних и међународних напора да се заустави насиље и убијање у Сирији и подршка плану Арапске лиге за мирну транзицију власти (Египат)
- Хитна потреба заустављања крвопролића и масовног кршења људских права у Сирији и проналажење тренутног рјешења (Француска и Канада)
- Подршка националном помирењу у изградњи демократских институција у државама у којима владају немири и превирање, нарочито у Сирији и Бахреину (Исламска Република Иран).

Будући да су се сви пристигли предлози односили на ситуацију у Сирији, земље предлагачи ујединили су своје захтјеве па је једногласно усвојена тачка под називом: **“Иницијатива Интерпарламентарне уније за хитно заустављање крвопролића и кршења људских права у Сирији - омогућавање хуманитарне помоћи те подршка примјени свих релевантних резолуција Арапске лиге и Уједињених нација”**.

Делегати су изразили дубоку забринутост због ситуације у Сирији која је довела до озбиљне кризе у погледу људских права и тешке хуманитарне ситуације али и ризика због нарушавања регионалне безбједности. Сви говорници сагласили су се да је неопходно заједно радити на потпуном прекиду непријатељства и заустављању проливања крви како би што прије започео дијалог. Скупштина је усвојила резолуцију у којој је изразила подршку напорима специјалног изасланика УН-а и Арапске лиге, Кофија Анана, као и свих међународних и регионалних организација који чине све да зауставе крвопролиће у Сирији и ријеше тренутну хуманитарну кризу. Резолуција позива сиријску владу да смјеста прекине насиље, повуче војнике из градова и дозволи евакуацију рањеника.

Ад. 3. Пленарна расправа о промоцији и пракси доброг управљања као средства унапређења мира и безбједности – научене лекције из недавних догађаја на Блиском истоку и Сјеверној Африци.

Пленарна расправа вођена је на основу извјештаја које су припремили коизвјестиоци М. Ђонђоси (Мађарска) и Ј. Ј. Мвимбу (Замбија). У нацрту извјештаја покушали су идентификовати елементе доброг управљања који придоносе миру и безбједности. У извјештају су анализирана недавна дешавања у блискоисточним и сјеверноафричким земљама, с посебним освртом на револуције у Тунису и Египту. Коизвјестилац г. Мвимбу рекао је да промовисање и практиковање доброг управљања захтијева прије свега организовање слободних и поштених избора као и поштовање њихових резултата. У извјештају су анализирани фактори који су довели до протеста на Блиском истоку и Сјеверној Африци, а ти фактори су: недемократски избори, кршење људских

права, диктатура, државна корупција, економски пад, незапосленост, сиромаштво, али и потреба за реформом власти како би се удовољило вољи народа. *Арапско прољеће* је било значајан помак у правцу демократије, али још увијек постоје изазови у промоцији доброг управљања, концепта који многи режими покушавају игнорисати баш као што су игнорисали захтјеве народа за слободом и реформама. Делегати из арапских земаља у својим обраћањима скренули су пажњу на политичке реформе у њиховим земљама и нагласили да је *Арапско прољеће* било израз жеље народа за слободом и достојанством, као и да су побуне у неколико арапских земаља биле одговор на опресивну природу бивших или садашњих режима. У средишту дебате било је добро управљање које захтијева учешће, отвореност, праведност и одговорност. Демократски парламенти су средиште доброг управљања, па стога треба да буду доступни јавности и одговорни за свој рад те ефикасни у обављању функција. Госпођа Кристи (Чиле) рекла је да земље Блиског истока и Сјеверне Африке али и цијела међународна заједница могу извући поуке из недавних догађаја у том региону. Било је много разлога за демонстрације, укључујући социјалне неправедности, могућности запошљавања, као и приступ здравственим, образовним или другим социјалним давањима.

Господин Хасоти (Румунија) рекао је да је *Арапско прољеће* доказ свеопште жеље народа за отвореним друштвима, политичком слободом, социјалном правдом и транспарентним управљањем. Сматра да се Блиски исток и Сјеверна Африка сада морају фокусирати на промовисање људских права, као и економски опоравак и раст. У ту сврху позвао је ИПУ и њене чланице да пруже подршку изборним процесима у овим земљама и новим парламентарним тијелима како би се обезбиједила њихова стабилност.

Г. Ал Омар (Кувајт) у свом обраћању рекао је да је постизање мира и безбједности основни предуслов сваког друштва те скренуо пажњу на израелско-палестински сукоб који још увијек захтијева велику пажњу. Нагласио је да израелска окупација палестинских територија мора престати, као и кршење људских права палестинског народа. Сви делегати су у својим говорима истакнули важност доброг управљања али и потребу да се извуку поуке из догађаја у арапском свијету.

Ад. 4. Прерасподјела моћи а не само богатства

Коизвјестилац о овој теми био је лорд Цад из Велике Британије. Презентујући свој извјештај изнио је податак да од 6,8 милијарди људи свјетске популације само једна милијарда људи живи у земљама са високим дохотком, те навео да велике разлике између богатих и сиромашних неминовно воде избијању друштвених немира. Посебно је истакнуо чињеницу да је богатство концентрисано у рукама неколицине. Наиме, земље чланице Г20 постају све више форум који доноси одлуке за глобалне проблеме, иако више од двије милијарде људи живи у земљама које нису чланице ове групе, те је стога 35% популације онемогућено учешће у доношењу одлука у области економије и

привреде. Према његовом мишљењу, тренутни глобални изазови могу бити ријешени једино уз поштовање демократије и принципа суверене једнакости између нација-држава. Као проблем навео је и то што међународне проблеме данас рјешавају државе које имају моћ, а не оне које су највише погођене проблемом. Бурна дебата показала је опште разочарење у прерасподјелу моћи. Већина говорника сматра да Савјет безбједности УН-а и институције Бретон Вудса морају бити реформисани. Говорници из различитих земаља изнијели су мишљење да парламенти својим утицајем могу покренути реформе које, прије свега, морају почети с промјеном начина размишљања, нарочито најбогатијих. Богате државе морају на свом рамену носити глобалну одговорност и користити своју моћ и богатство за опште добро, а не само сопствене интересе, како би се гарантовала глобална безбједност. Тренутни глобални систем управљања успоставили су побједници у Другом свјетском рату, те је стога застарио. Изнесено је неколико предлога да Савјет безбједности УН-а треба нови систем у којем садашње право вета треба укинути и замијенити двотрећинским гласањем у којем свака држава има један глас. Апеловано је на праведно учешће у међународним инсититуцијама те елиминисање вета у међународним организацијама. Делегати из афричких земаља посебно су изразили забринутост због чињенице да је свјетска популација подијељена у двије групе: богате и сиромашне земље. Богате настоје по сваку цијену увећати свој профит, а на штету сиромашних земаља. Истакнули су проблем тржишта развијених земаља које је затворило своја врата земљама у развоју, што за последицу има смањен обим трговине у Африци за 2%. Скренули су пажњу да ће такав приступ наставити реметити глобалну економију на штету сиромашних, па је стога од кључне важности успостављање не само равнотеже моћи него и превладавање неморалне потраге богатих земаља за профитом.

Ад. 5. Приступ здрављу као основном праву: улога парламената у рјешавању кључних изазова у осигуравању здравља жена и дјецe (тема Трећег сталног комитета на 126. засједању)

Расправа о овој тачки дневног реда вођена је на основу извјештаја гђе С. Алтаулхјан из Канаде. У извјештају је дата процјена напретка према остваривању Миленијумских циљева развоја (МДГ 4 и 5) а који се односе на смањење смртности дјецe и побољшање здравља мајки. У извјештају је приказан недостатак одговорности који постоји у неким земљама које немају на располагању средства или политику које се односи на пружање бесплатних здравствених услуга мајкама и дјеци.

Здравље жена и дјецe као питање људских права изазвало је дубоку забринутост парламената. Непримјерен или недовољно развијен здравствени систем и недовољни финансијски ресурси, нарочито у контексту укупног сиромаштва, маргинализација права жена, социјална и економска неједнакост, наведени су као основни узроци лошег здравља жена и дјецe. Општи став свих говорника био је да су кључни изазови с којима

се парламенти суочавају у рјешавању проблема здравља жена и дјече недовољна буџетска издвајања за ову намјену, недостатак ресурса, непримјерена социјална заштита незапослених и приступ информацијама у остваривању ових права. Усвојена је резолуција у којој се државе позивају да кроз одговарајуће законодавне, административне и буџетске мјере обезбиједе право на бесплатно лијечење мајки и дјече. У ту сврху парламентарци треба да предузму одговарајуће мјере у складу са својим одговорностима за подизање нивоа свијести јавности, израду законодавства, обезбјеђивавање финансијског надзора и транспарентности. Парламентарци такође треба да надгледају све владине акције које се тичу здравља мајки и новорођенчади, како у развоју политике тако и у реализацији програма с циљем спречавања дискриминације у пружању здравствених услуга. Развијеним земљама је упућен апел да чине више како би помогле земљама у развоју у искорјењивању сиромаштва, промовисању здравља и испуњењу Миленијумских циљева развоја. Усвојена је резолуција у којој се позивају парламенти да ратификују све међународне конвенције које се тичу приступа здрављу жена и дјече, те да пажљиво прате примјену домаћих инструмената за заштиту људских права.

У уторак, 3. априла 2012. године, у поподневним сатима одржана је панел-дискусија о изради законских оквира као одговор на AIDS под називом: "Нула нових инфекција, нула дискриминација и нула смртних случајева повезаних са AIDS-ом", у којој је учествовала и др Нермина Ђемаловић. На дискусији су учествовали представници више од 40 земаља чланица ИПУ-а, а учесницама се обратила Шејла Тлоу, директорица УНАИДС-а. Она је изнијела податак да, иако постоје позитивни помаци у смањењу болести, према истраживању које је спровео УНАИДС, у свијету тренутно има преко 40 милиона обољелих од сиде, због чега је акценат панела био стављен на нужност боље заштите људских права особа заражених HIV/AIDS-ом, разбијање табуа, недискриминацију обољелих, те креирање законских оквира за ефикаснији одговор на пандемију. На панелу су размијењена мишљења и искуства у изради законских оквира за ефикаснији одговор на ову највећу пандемију с којом се свијет суочава. Нермина Ђемаловић је упознала учеснике панела са ситуацијом у БиХ те оперативним планом Савјета министара БиХ као одговором на ХИВ у нашој земљи.

Задњег дана засједања чланови бх. делегације, у име Комитета за људска права, посјетили су клинику Менго у Кампали на којој се лијече болесници обољели од HIV-а. Клиника је почела радити 1989. године а делегати су имали прилику да разговарају са директором клинике и да се упознају с њеним радом. Истакнуо је да је клиника, када је почела радити, имала 69 регистрованих болесника, а данас свакодневно антиретровирусну терапију прима око 14.000 пацијената. Према званичним подацима клинике, само у Кампали има више од 87.000 заражених HIV-ом.

На састанцима геополитичке групе Г12+ највише пажње изазвао је захтјев Украјине и Азербејџана за прикључење. Предсједник Бундестага, Норберт Ламерт, изразио је оштро противљење њиховом прикључивању због непоштовања људских права, политичких слобода, притиска на медије који су, како је казао, под контролом

политичке елите, што није у складу са основним демократским принципима и правилима групе. Његово мишљење дијелиле су многе земље чланице чији су представници осудили кривичне поступке и тужбе против бивших чланова владе, посебно у случају Јулије Тимошенко. Њихово прикључење Групи подржао је Роберт Валтер из Велике Британије, који сматра да ако ове двије земље могу бити активне чланице Савјета Европе, могу бити и чланице групе Г12+. Било је и мишљења да су обје земље направиле значајан прогрес у процесу демократизације, те да их треба охрабрити и помоћи на том путу прихватања европских демократских стандарда. Будући да су на расправи мишљења о прикључењу била подијељена, предсједавајући Групе, Роберт дел Пишиа, предложио је да се гласање о њиховом прикључењу одгоди за наредно засједање у Канади.

Извјештај припремила:

Марина Мијачевић
секретар Делегације ПСБиХ у ИПУ

Извјештај одобрио:

Драго Калабић
предсједавајући Делегације ПСБиХ у ИПУ

Достављено:

- наслову
- а/а